



אוניברסיטת חיפה

החוג לניהול מידע וידע

מספר הקורס : 4060

שם הקורס: קהילות וירטואליות

שם המרצה: שיזף רפאלי

שעות קבלה: בתיאום מראש

דואר אלקטרוני: sheizaf@rafaeli.net (נא לציין בנושא: 4060)

טלפון: 04-8249578

Facebook, Twitter, LinkedIn: Sheizaf

המרכז לחקר האינטרנט: <http://infosc.haifa.ac.il> : Personal: <http://rafaeli.net>

מטרות הקורס

הקורס עוסק בקהילות וירטואליות. כמעט כולנו חברים בקהילות שכאלה, ניזונים ומזינים אותן. בעולם ממוחשב ומרושת, קהילות וירטואליות הן המקום בו מידע מיוצר, מוגדר, מסונן, מתועדף, ומקבל את הערך שלו. בקורס זה נעסוק בשאלות תאורטיות ויישומיות הקשורות לתופעת ההתארגנות הקבוצתית של אנשים באמצעות טכנולוגיה, ונתמקד בנושאים הקשורים בצריכה, יצירה, שיתוף וארגון מידע וידע.

במהלך הקורס נפגוש את המונחים החשובים המעצבים את החשיבה ואת התכנון וההטמעה של מערכות המשמשות קהילות וירטואליות. נכיר את ההוגים והחוקרים האחראים ליצירת מונחים אלה, וניחשף לכמה מהשאלות ואי ההסכמות המהותיות הרוחשות ביניהם.

במהלך הקורס ייקחו הסטודנטים חלק אקטיבי בתרבות הקהילות הוירטואליות בהרכבים שונים ותוך שימוש בכלים שונים, נהיה אקטיביים יותר ופחות בקהילות ונבנה יחד גוף ידע.

חובות הקורס:

השתתפות בשעורים, הכנה של מושגים (בויקיפדיה ובמערכת ליגילו) ותרומה לקהילות מקוונות, מבחן (חומר פתוח, זמן מוגבל)

נושאי הקורס:

- מבוא והתארגנות
- קהילות והגדרתן
- מתודולוגיות וטופולוגיות: ניתוח רשתות, היפרטקסט
- קהילות בהקשר הפוליטי, הכלכלי, החברתי והדתי
- שיתוף וחכמת המונים
- קהילות בסביבת חינוך, למידה וניהול ידע
- קהילות בהקשר עסקי, מערכות המלצה, שו"ת
- פרטיות ואמון
- ביקורת על קהילות מקוונות

מפגשי הקורס יתקיימו בימי שלישי, בתאריכים 20, 27 בפברואר, 13, 20, 27 במרץ, 10, 17 באפריל.
המבחן המסכם מתוכנן לתאריך 6 במאי 2018

חומרי קריאה (האזנה או צפייה) חובה המיועדים לקראת כל שיעור:

1. Introduction.

- a. Nial Ferguson, (2017) "The Square and the Tower" Interview

<https://www.youtube.com/watch?v=iAWmWBm2TKY>

- b. Beyond Being There

Hollan and Storretta (1992)

<http://dl.acm.org/citation.cfm?id=142769> or

<https://www.cs.colorado.edu/~palen/courses/5919/CourseReadings/Beyond%20being%20there-hollan.pdf>

- c. Rainie, H., Rainie, L., & Wellman, B. (2012). *Networked: The new social operating system*. The MIT Press, Chapter one :

<http://www.rotman.utoronto.ca/~media/Files/Programs-and-Areas/Marketing/papers/The%20Triple%20Revolution%20and%20the%20New%20Social%20Operating%20System.pdf>

2. Virtual Communities (What is a Community?, Virtual Communities, The Strength of Virtual Communities)

- a. 2014-5 "Trust Engineers" scandal:

<http://www.pnas.org/content/111/24/8788.full>

Experimental evidence of massive-scale emotional contagion through social networks

- b. <http://www.forbes.com/sites/dailymuse/2014/08/04/the-facebook-experiment-what-it-means-for-you/>
- c. <http://www.radiolab.org/story/trust-engineers/>
- d. Wasko, M. M., & Faraj, S. (2005). Why should I share? Examining social capital and knowledge contribution in electronic networks of practice. *MIS quarterly*, 35-57.
- e. Wenger, E. (2005). Communities of practice: A brief introduction: <http://www.vpit.ualberta.ca/cop/doc/wenger.doc>

3. Virtual Communities and Politics

- a. Inside the Two Years that Shook Facebook
<https://www.wired.com/story/inside-facebook-mark-zuckerberg-2-years-of-hell/>
- b. Adamic and Glance (2006)
[http://www.ramb.ethz.ch/CDstore/www2005-
ws/workshop/wf10/AdamicGlanceBlogWWW.pdf](http://www.ramb.ethz.ch/CDstore/www2005-
ws/workshop/wf10/AdamicGlanceBlogWWW.pdf)
- c. Bakshy Messing and Adamic (2015) Polarization on Facebook
<http://www.sciencemag.org/content/early/2015/05/06/science.aaa1160.full#xref-ref-16-1>
- d. ScienceMag (2015)
<http://m.sciencemag.org/content/early/2015/05/06/science.aab1422.full?sid=2195ee31-85f3-43ed-aea4-6a07c2399fcb>
- e. Wired's Interpretation http://www.wired.com/2015/05/facebook-not-fault-study/?mbid=social_twitter
- f. Why the revolution will not be tweeted, Malcolm Gladwell
http://www.newyorker.com/reporting/2010/10/04/101004fa_fact_gladwell
- g. Virtual virtual communities: fake following
<https://www.nytimes.com/interactive/2018/01/27/technology/social-media-bots.html>

4. Networks: (Basic Concepts, Network Analysis Basics, The Network Effect, Network Laws, TMI(?))

- a. Sheizaf Rafaeli, "Networks" <https://www.edge.org/response-detail/27036>

- b. Christakis, N. A., & Fowler, J. H. (2009). *Connected: The surprising power of our social networks and how they shape our lives*. Hachette Digital, Inc..
<http://connectedthebook.com/pdf/excerpt.pdf>
 - c. Christakis:
http://www.ted.com/talks/lang/he/nicholas_christakis_the_hidden_influence_of_social_networks.html
 - d. Social Network Analysis, A Brief Introduction (2015)
<http://www.orgnet.com/sna.html>
 - e. Network Analysis
<http://www.martingrandjean.ch/social-network-analysis-visualization-morenos-sociograms-revisited/>
 - f. Clay Shirky:
<http://blip.tv/web2expo/web-2-0-expo-ny-clay-shirky-shirky-com-it-s-not-information-overload-it-s-filter-failure-1283699>
 - g. Filter Bubble:
http://www.slate.com/articles/technology/technology/2012/01/online_echo_chambers_a_study_of_250_million_facebook_users_reveals_the_web_isn_t_as_polarized_as_we_thought.html
5. Knowledge Collaboration (From Learning to Wisdom of the Crowds),
- a. Surowiecki, J. (2005). *The wisdom of crowds*. Random House Digital, Inc.
<http://www.icepredict.com/rsrc/files/wisdomofcrowds.pdf>
 - b. Rheingold on Collaboration:
http://www.ted.com/talks/howard_rheingold_on_collaboration.html
 - c. Rafaeli, S., and Y. Ariel. (2008) Online motivational factors: Incentives for participation and contribution in Wikipedia
<http://gsb.haifa.ac.il/~sheizaf/cyberpsych/11-Rafaeli&Ariel.pdf>

Wikipedia impact

<https://www.youtube.com/watch?v=3Knv6D6Thi0>

How Wikipedia Works

<https://www.youtube.com/watch?v=xt4X80TcJIM>

- d. Clay Shirky, Cognitive Surplus:
http://www.ted.com/talks/clay_shirky_how_cognitive_surplus_will_change_the_world.html
 - e. Lanier, J. (2010). *You Are Not a Gadget: A Manifesto*. London: Allen Lane.
http://www.edge.org/3rd_culture/lanier06/lanier06_index.html
 - f. Pay Up Benkler, by Carr:
<http://www.routhype.com/?p=1599>
 - g. The Carr Benkler Wager
<http://blogs.law.harvard.edu/ybenkler/2012/05/07/on-the-carr-benkler-wager/>
 - h. The Decline of Wikipedia, Tom Simonite (מתורגם לעברית)
<http://alaxon.co.il/article/%D7%A9%D7%A7%D7%99%D7%A2%D7%AA%D7%94-%D7%A9%D7%9C-%D7%95%D7%99%D7%A7%D7%99%D7%A4%D7%93%D7%99%D7%94/>
6. Education, Social Learning
- a. John Seely Brown Minds on Fire: Open Education, the Long Tail, and Learning 2.0
<http://www.educause.edu/ero/article/minds-fire-open-education-long-tail-and-learning-20>
7. Hypertext and Open Data (What is it? Is it a new economy? How can it be achieved? What is Open Science?)
- a. Forte, A., & Lampe, C. (2013). Defining, Understanding and Supporting Open Collaboration: Lessons from the Literature. *American Behavioral Scientist*, 1–10.
 - b. Tim Berners Lee, Open Data
http://www.ted.com/talks/tim_berniers_lee_the_year_open_data_went_worldwide.html
 - c. Michael Nielsen, Open Science
http://www.ted.com/talks/michael_nielsen_open_science_now.html
 - d. Open Access Explained
<http://www.youtube.com/watch?v=L5rVH1KGBCY>

- e. Don Tapscott, Four principles for an Open World
http://www.ted.com/talks/don_tapscott_four_principles_for_the_open_world_1.html
 - f. Tim Berners Lee
http://www.ted.com/talks/tim_berniers_lee_on_the_next_web.html
 - g. Why Communication Researchers Should Study the Internet: A Dialogue by John E. Newhagen and Sheizaf Rafaeli
<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1083-6101.1996.tb00172.x/full>
 - h. A reply to Nick Carr by Shirky
<http://www.britannica.com/blogs/2008/07/why-abundance-is-good-a-reply-to-nick-carr/>
 - i. גבי סלומון, דפקט הפרפר
<http://www.amalnet.k12.il/sites/hadshanut/articles/had00108.asp?title=%E9%E7%E1%E7%EE%20%E7%FA%F4%EE>
 - j. <http://www.theguardian.com/technology/2013/may/10/conscious-computing-twitter-facebook-google?INTCMP=SRCH>
 - k. Nielsen, J. (1995) Multimedia and Hypertext: The Internet and Beyond.
8. Communities and Religion
9. Communities and Business
10. Privacy and Trust
- a. Oren Malberger, Sheizaf Rafaeli et. al
<http://sdiwc.net/digital-library/media-selection-for-the-announcement-of-childbirth-the-social-capital-aspect>
11. Critiques and Warnings
- a. Evgeny Morozov:
http://www.ted.com/talks/evgeny_morozov_is_the_internet_what_orwell_feared.html
 - b. Is Google making us stupid?
<http://www.theatlantic.com/magazine/archive/2008/07/is-google-making-us-stupid/306868/>

c. http://www.ted.com/talks/sherry_turkle_alone_together.html

מקורות קריאה מומלצים (לא חובה)

- Rainie, L., & Wellman, B. (2012). *Networked: The new social operating system*. The MIT Press.
- Rheingold, H. (2012). *Net Smart: How to Thrive Online*. MIT Press. 55 Hayward Street, Cambridge, MA 02142.
- Rheingold, H. (2003-2015) *Smart Mobs* (<http://smartmobs.com>)

ספרים מומלצים:

- Sudweeks, F., McLaughlin, M., & Rafaeli, S. (1998). *Network and Netplay: Virtual groups on the Internet*. MIT Press.
- Weinberger, D. (2007). *Everything is Miscellaneous: The power of the new digital disorder*. Macmillan.
- K. Nahon and J. Helmsley (2013, 2015) *Going Viral*
<http://bligbook.com/4054-going-viral-karine-nahon-jeff-hemsley.html>
- Barabási, A. L., & Frangos, J. (2002). *Linked: The New Science Of Networks Science Of Networks*. Basic Books.
- Wenger, E. (1998). *Communities of practice: Learning, meaning, and identity*. Cambridge university press.
- יוחאי בנקלר (2013), הפינגווין והלווייתן, תרגום מאנגלית בהוצאת כנרת זמורה ביתן

מאמרים אקדמאים מומלצים:

- Erickson, T., Halverson, C., Kellogg, W. A., Laff, M., & Wolf, T. (2002). Social translucence: designing social infrastructures that make collective activity visible. *Communications of the ACM*, 45(4), 40–44.
- Erickson, T., & Kellogg, W. A. (2002). Social Translucence : Using Minimalist Visualizations of Social Activity to Support Collective Interaction 1. In *Designing information spaces: The social navigation approach* (Vol. 7, pp. 17–41). London: Springer.
- Erickson, T., & Kellogg, W. A. (2003). Knowledge Communities : Online Environments for Supporting Knowledge Management and its Social Context. In

M. Ackerman, V. Pipek, & V. Wulf (Eds.), *Beyond Knowledge Management: Sharing Expertise* (pp. 299–326). Cambridge, MA: MIT Press.

מאמרים מומלצים מהרשת:

- The State of the Web:
<http://www.businessinsider.com/mary-meekers-latest-masterful-presentation-on-the-state-of-the-web-2013-5#-1>
- Using WhatsApp during war: <http://www.the7eye.org.il/130153>
- Research at Facebook:
<https://www.facebook.com/publications>
- The most controversial topics in Wikipedia: A multilingual and geographical analysis :
<http://arxiv.org/ftp/arxiv/papers/1305/1305.5566.pdf>
- Danah Boyd & Big Data
http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1926431
- Howard Rheingold (et al.) **Technology of Cooperation**
http://www.rheingold.com/cooperation/Technology_of_cooperation.pdf
- Kevin Kelly (**from What Technology Wants**), March 2011
<http://blog.p2pfoundation.net/kevin-kelly-on-how-value-is-generated-in-a-free-copy-world/2011/03/05>
- Moral Panic
<http://www.the7eye.org.il/9522>
- Privacy: <http://www.haaretz.co.il/captain/net/1.1843566>
- Digital Media in Israel
https://wiki.smu.edu.sg/digitalmediaasia/Digital_Media_in_Israel

סרטונים מומלצים:

- Tim Berners Lee: Open Data Now
http://www.youtube.com/watch?v=OM6XIIcm_qo
- E-patient Dave: <http://www.youtube.com/watch?v=2vejkDORl3o>
- Internet History:
<http://www.youtube.com/watch?v=eZSPWDMn730&feature=related>

- Social media revolution
http://www.youtube.com/watch?v=x0EnhXn5boM&feature=player_embedded
- The growth of mobile
http://www.youtube.com/watch?v=0aUQLIPdtg8&feature=player_embedded
- יוחאי בנקלר בערך מהדקה ה- 100
http://www.youtube.com/watch?v=6VIWKnJWmsM&feature=player_profilepage
- Free copy
<http://blog.p2pfoundation.net/kevin-kelly-on-how-value-is-generated-in-a-free-copy-world/2011/03/05>

אתרים מומלצים:

- <http://gsb.haifa.ac.il/~sheizaf/AcademyaAlephSheizafW.htm> 23 הרצאות משודרות ברדיו על אינטרנט, חברה ורוח
- Howard Rheingold:
<http://rheingold.com>, <http://smartmobs.com>, <http://socialmediaclassroom>
- Boyd's bibliography of social networks research
<http://www.danah.org/researchBibs/sns.php>
- Psychological Aspects of Cyberspace book (Azy Barak, editor)
<http://cyberpsych.yeda.info/>
- John Suler's online book The Psychology of Cyberspace
<http://wwwusr.rider.edu/~suler/psycyber/psycyber.html>
- Barry Wellman's publications on online community and social networks
<http://www.chass.utoronto.ca/~wellman/publications/index.html>

האופי המתודולוגי של הקורס

הקורס ישלב הרצאות, דיונים, מצגות של תלמידים ותרגילים סביב היבטים שונים של הנושא, תוך הצבת שאלות מפתח לדין והשתתפות פעילה בכתה ומחוצה לה.

דרישות הקורס

- קריאה והתמודדות עם חומר הקריאה לפני השיעור
- השתתפות פעילה בקהילות השיתופיות שלנו
- בניית בסיסי ידע
- מבחן מסכם

הרכב הציון הסופי

70% ציון במבחן הסופי

30% השתתפות בכיתה ופעילות בליגילו

כולל ציון השפעה (impact score)

ציון ההשפעה נותן אינדיקציה לגבי השפעתכם על שאר הקהילה הלומדת בה אתם משתתפים. הציון הוא פונקציה של 4 משתנים, כרגע במשקל שווה:

- מספר ממוצע של הצבעות ע"פ כל הפוסטים של המשתתף
- מספר ממוצע של צפיות ע"פ כל הפוסטים של המשתתף
- מספר ממוצע של קשרים שנכנסים לכל הפוסטים של המשתתף
- מספר ממוצע של קשרים שיוצאים מכל הפוסטים של המשתתף

בניית בסיס מושגים שיתופי באמצעות דיון:

במשימה זו תיבנו **בסיס מושגים שיתופי בנושאי הקורס**. החומרים שאותם תשתפו יקיפו את החומר הנלמד בכיתה, את חומר הקריאה וחומרים נוספים שתבחרו להרחיב באמצעותם את בסיס הידע של הכיתה. בסיס המושגים יבנו על פלטפורמת דיונים הנקראת **Ligilo** (אשר בה כתיבת הפוסטים נעשית תוך תיוג הקשרים בין הפוסטים, ואשר תוצג לכם במפגש הראשון. סרטוני הדרכה קצרצרים בהמשך הסילבוס).

בזירת הדיון של ליגילו (<http://virtual.go-ligilo.com>, אבל ראו חיבור ישיר דרך Moodle) מוצגים הנושאים הראשיים של הקורס על פי הסילבוס. הצגת המושגים השונים והדיון לגביהם ייעשו **מתחת לנושאי הקורס הרלוונטיים**.

הדרישה ממשתתפי הקורס:

1. כל משתתף יבחר שני מושגים מתוך רשימת המושגים המוצגת למטה בסילבוס זה, יגדיר הגדרה ראשונית של המושג בליגילו תחת הנושא הרלוונטי לדעתו למושג (וזאת לשם הקלה בארגון ומציאת התכנים בהמשך).

2. אל המושגים שהעליתם וגם לאלו שהעלו חבריכם, אתם מוזמנים לקשר במהלך הסמסטר:

- מאמרים אקדמאיים מתוך הסילבוס או שאינם מתוך הסילבוס
- מאמרים עיתונאיים רלוונטיים למושגים
- דעות/תובנות/שאלות/תשובות שעולות מתוך הדיונים בכתה הקשורות למושגים
- קישורים בין מושגים (בשיטת "מצב קישור")

"עצימות" ותדירות ההשתתפות בשיח בליגילו

דגשים:

- אנא הקפידו לקרוא את החומרים והמושגים שמעלים חבריכם לכתה. כך תימנעו משכפול מידע וגם תהנו מלמידת עמיתים. למשל, לפני שאתם מעלים פוסט על מושג מסויים, ערכו חיפוש על מנת לוודא שלא הועלה כבר ע"י סטודנט אחר. אם אכן הועלה כבר – תוכלו לקשר לגדרה עם ערך מוסף להגדרה הקיימת.
- שימו לב לאיכות ולמיקום שבו אתם כותבים פוסטים, על מנת ששאר משתתפי הפורום ימצאו בקלות את החומר המאורגן היטב לקראת המבחן.
- אנא התנהגו בכבוד לדעותיהם של עמיתים.

סרטוני הדרכה קצרים עבור פלטפורמת Ligilo:

1. [ניווט בסיסי](#)
2. [איך ליצור פוסט חדש בליגילו?](#)
3. [מפות הידע של ליגילו](#)
4. [הצבעות, ציוני השפעה והתראות](#)
5. [כיצד לחפש, למיין ולפלט](#)
6. [עריכת ומחיקת פוסטים](#)

* לשאלות טכניות הקשורות בעבודה ב- Ligilo – אנא פנו ל- carmel@go-ligilo.com

משימת וויקיפדיה: מופיעה בהמשך רשימה של ערכים שאנו מציעים שאפשר או כדאי לכתוב עליהם כדי לאפשר לעולם ללמוד עליהם. כל תלמיד יבחר ערך אחד מערכים אלה. ויכתוב ערך בוויקיפדיה על נושא רלוונטי לנושאים הנלמדים בקורס. כל תלמיד יכניס (או יעדכן) ערך בהיקף של סדר גודל של 1000 עד 1500 מילים, לא כולל הערות השוליים. הערך שמכניסים חייב להיות מגובה בסימוכין רלוונטיים ועדכניים מתוך הספרות המדעית.

אפשר לבחור ערכים מתוך הרשימה לעיל, או להציע ערכים חדשים הקשורים לנושא של קהילות וירטואליות.

ראו הוראות כאן להוספה ועריכה של ערכים לוויקיפדיה: <http://edu.wikimedia.org.il>
התלמיד יחליט על הערך להכניס. ניתן להיעזר בערכים קיימים באנגלית, וכמובן יש לקשר ערכים חדשים בעברית לערכים המתאימים בשפות אחרות. אבל הכנתו של ערך לא יכולה להיות רק תרגום של ערך קיים בשפה אחרת. יש לשים לב שלא כל הערכים באנגלית מעודכנים, וחשוב שהערכים שאתם מכניסים יהיו מעודכנים.

חשוב מאד: חלק עיקרי של המטרה במטלה הזאת הוא ללמוד על הפעולה של קהילות וירטואליות. כדאי "לנהל יומן, או לפחות תרשומת, של ההתרחשויות סביב יצירת הערך ותגובות אליו בקהילה, בדף השיח, במעקב אחריו, וכדומה.

רשימת מושגים מוצעת

<p>Metcalf and Reed's Laws Godwin's Law Miller's Magic number 7 Dunbar's Number(s) Mcluhan's Technological Determinism Rafaeli, Heeter, McMillan, Ariel : Homophily Interactivity Rafaeli: Weinberger: Hypertextuality Rafaeli, Kalman: Synchronicity Echo Chambers Disintermediation, Blockchain Zuckerberg's Law of Information Sharing Informing vs. Me-Forming Morozov: Net Delusion , Rafaeli, Raban, Odlyzko: Content is (not?) King Barabasi's Small World, Scale Free Milgram: Degrees of Flow Christakis: Degrees of Influence, Separation Granoveter: Strength of Weak Ties Gladwell: Tipping Point Wellman: Networked Individualism Glocalization, Critical Mass, Big Data SNA, Edges, Vertices Density, Centrality, Betweenness In-degree, Out-degree, Closeness Modularity, Assortativity Preferential Attachment Lurking, Social Loafing Social Capital Culturomics</p>	<p>Pariser: Filter Bubbles Shirky: Collaboration costs Bart, Putnam: Bridging vs. Bonding ties , Bowling Alone Schelling: Population polarization , Segregation Model Taleb: Black Swan Emergence, Swarm Shirky: Information overload, Filter Failures Rafaeli: Multitasking Gladwell: Tweeting Revolutions Rafaeli: Recommender Systems , Collaborative Filtering Turkle: Alone Together Benkler: Wealth of Networks Benkler – Carr Wager Varian: Network Effects Prediction Markets Open Collaboration Long Tail MOOCS Moral Panic Edgerank Power Law Crowdsourcing, Crowdfunding Trolls Virality, Stickiness Cultural Capital Fake News Tower vs. Square Socionomics</p>
---	---